

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Кастахтинская основная общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
Методический совет
МОУ «Кастахтинская
ООШ»

Протокол № 1
От « 03 » августа 2013г

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора
по УВР МОУ «Кастахтинская
ООШ»

Татьяна Муравьева Т.И.
ФИО
« 03 » августа 2013г

УТВЕРЖДАЮ
Директор МОУ
«Кастахтинская ООШ»

Людмила Николаевна
ФИО
Приказ № 60
от « 03 » августа 2013г

Рабочая программа

по алтайской литературе
для 5 класса
уровень: общеобразовательный

Учитель: Добровольская Наталья Николаевна
Квалификационная категория б.к.к.
Рабочая программа составлена на основе примерной
государственной
программы по алтайской литературе V-XI классы
(Н.М.Киндикова, Е.Д.Чандыева, У.Н.Текенова Горно-Алтайск,
2012г.)

2013г

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Кастахтинская основная общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
Методический совет
МОУ «Кастахтинская
ООШ»

_____
Протокол № _____
От «_____» _____ 2013г

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора
по УВР МОУ «Кастахтинская
ООШ»

_____/_____
ФИО
«_____» _____ 2013г

УТВЕРЖДАЮ
Директор МОУ
«Кастахтинская ООШ»

_____/_____
ФИО
Приказ № _____
от «_____» _____ 2013г

Рабочая программа

по алтайской литературе
для 5 класса
уровень: общеобразовательный

Учитель: Добровольская Наталья Николаевна

Квалификационная категория _б.к.к. _____

Рабочая программа составлена на основе примерной
государственной
программы по алтайской литературе V-XI классы
(Н.М.Киндикова, Е.Д.Чандыева, У.Н.Текенова Горно-Алтайск,
2012г.)

Жартамал бичик

Алтай литератураны школдо уренеринин программалары эки болуктен турган: класстар сайын уренетен чумдемелдердин жартамалы ла кычыратан тексттердин тисмези. Кажы ла класста нени билери ле неге таскадары деген некелтелер берилет.

Јанжыккан аайынча программа эки болуктен турат: чумдемелле таныжары (5-8 класстарда) ла Алтай литературанын озуп келген јолын уренери (9-11 класстарда).

Оос поэзиянын жанрлары 5-7 класстар сайын улелген.. Темдектезе, табышкак ла чорчок деген жанрларды 5 класста уренип турган болзо, кожон ло алкаштын анылуларын 6 класста, соојын ла кеп куучынды 7 класста коруп јат, 9 класста дезе бу билгирлерди бириктире ле теорияла колбой уренер.

Јебрен турк литература керегинде бу класстарда јук ле таныштыру јетирулер берилет. Оскорто айтса, фольклорды ээчиде 6-8-чи чактарда таш бичик болгон деп, уренчиктер билип алар учурлу. 9 класста тексттериле таныжып, бойнын шуултелерин айдар.

Алтай бичиичилердин чумдемелдери ээчий-деечий тургузылган: М.В. Чевалковтон ала эмдиги бичиичилердин чумдемелдерине јетире. Алдында чумдемелдерди анылу темаларга болийтен. Эмди уренчиктердин сезимин ойгозори, сурлу соско, сур-кеберге ајару эдери учурлу.

«Оско калыктардын литературазы» деген бажалыкта карындаштыклитературадан, ол тоодо Сибирьде јаткан калыктардын литературазынан ла телекейлик классикадан, алтай тилге кочурилген чумдемелдер кирет. 5 класста кижинин јурумине ле сагыш-озуминде фольклор ло литературанын учуры керегинде эрмек-куучын одуп јат.

5 класста уренчиктер литературалык чорчок деген ондомолло таныжар. Бу ок жанрды теренжиде 6 класста уренер. Танынан кычыарын уредучи ле уренчик бойынын кууниле солып та турар аргалу. Анайда ок 5-8 класстарда эске уренетенин база бойы талдап темдектеер.

Алтай школдордо литератураны уренеринин тос амадузы- чумдемелдин учурында, салынган когус- энчиле таныжары. Литературанын урокторында уренчиктер кычыарга темигип јат, ол ок ойдо кычыарыла јилбиркеп, танынан кычыарына белетенет.

Фольклорло танышканы- ол элден озо торол тилдин јаражын сезери, сур-кеберлердин байлыгыла оморкооры, чумдемелде јажынган шуултени ондооры. Литературалык чумдемелде дезе кееркедим шуулте айдылат. Чумдемелди јаныс ла ондоп алар эмес, ол аайынча бойынын шуултезин ачык- јарык айдары, јарашты когусле сезип, сезимјини теринжидери ле байыдары учурлу.

Литературанын урогында Кижин ле Сос тос ајаруда болгонын чокымдап, текстти ширтеп, кееркедим состин ийдезине, сур- кеберлердин јажыдына, ойгорлык шуултенин учурына анылу ајару эдер.

5-8 класстарда уренчиктер коп сабазында кычырып ла кычырынып, текстле иштеп, чумдемелдин учуры аайынча танынан куучын тургузып јат. Тос ајаруны унле анылап кычырарына, эске уренерине, чумдемелдин тургузылганына ла эрмек- куучыннын турган аайына эдер. Анчада ла эки кижинин куучындашканын, геройдын танынан айдынганын, онын кунукканын ла суунгенин унле анылап коргузери учурлу.

Уренчиктердин алтай литературала планируемый једимдери.

Предметный једимдер	Метапредметный једимдер	Личностный једимдер
<p>1.Бичиичилердин кыска биографиязын ла произведениелерин билери, кычырганын кыскарта куучындап берери.</p> <p>2. Програмада берилген литературанын теориязын аайлары ла билери (эпитет, тундештиру, олицетворение, сур-кеберлер, метафора, сатира, литературный чорчок).</p> <p>3. Текстти унле анылап кычырары.</p> <p>4. Берилген текстке, суракка кыска куучын тургузарга уренип алары.</p> <p>5. улгердин учурын јартап берери.</p> <p>6. Чумдемелдин кееркедим кемин ле улгердин анылу темдектерин (маадак, јолдык куулт, уйгаштыру ла о.о.).</p> <p>7. Торол литератураны оско калыктардын литературазыла тундештирери, кочурме иш ажыра.</p>	<p>Регулятивный:</p> <p>1. Уредучинин болужыла уроктын амадузын тургузар.</p> <p>2. Уренген текст аайынча бойынын сана-шуултезин айдарга таскадар.</p> <p>3. Уредучинин тургускан амадузын будурип билери.</p> <p>4. Бойы эмезе нокорлори будурип јаткан эдилгени јартап айдып билери.</p> <p>Познавательный:</p> <p>1. Уренген чумдемелдин кажы бир узуги геройдын кылык-јаныла, чумдемелдин тос шуултезиле колбулу болгонын билери.</p> <p>2. Тос геройдын кылык-јанын јартап, онын текши ле јанынын учурын ылгаштырарын билери.</p> <p>3. Башка-башка чумдемелдин учуры аайынча танынан куучын тургузары</p> <p>4. Текст аайынча берилген сурактарга кару берери.</p>	<p>1. Торол литератураны билери – кажы ла кижинин агару кереги деп, уренчиктер ондоп алар учурлу.</p> <p>2. Кычырганын ондоп, бойынын туп шуултезин кыскарта айдар.</p> <p>3. Улустын куун-санаазын ондоп, оморды килеп, болужар куунду болоры.</p> <p>4. Торолин, алтай литературазын, культуразын, јандаган јанын суури, туукизин тооры.</p> <p>5. Алтай литератураны кычыраарга јилбиркеер.</p>

<p>8. Чумдемелдин будумиле колбулу ондомолдорды (тема, тос шуулте, тургузылганы (композиция), геройлор ло учуралдардын колбузын) билери.</p> <p>9. Чумдемелдин туукилик керектериле колбулу болгонын, онын темазын ла ондо тургузылган сурагын, анайда ок автордын јурумиле колбузын билери.</p>	<p>Коммуникативный:</p> <p>1. Бойынын сана-шуултезин айдып ла бичип билер.</p> <p>2. Тексттин тос шуултезин, темазын, автордын куун-санаазын ондооры.</p> <p>3. Јарт-чокым, кодурунилу кычырары, кычырганын куучындап билери.</p> <p>4. Бичикле тузаланып, созликле, темей литературала иштеп билери.</p> <p>5. Башка-башка будумду сочинение бичири, бойынын куунин чыгара айдары.</p>	
--	--	--

Торол литератураны балдар јилбиркеп урензин деп, алтай литературанын урокторында башка-башка эп-аргалар (коммуникативный, интегрированный, дифференцированный, коргузу) кеберлер (формы) (ойын о.о.) компьютерный технологиялар тузаланар.

Уренер предметтин болуги (содержание учебного предмета)

№	Уроктын темазы	Канча час
1	Калыктын чумду созинен	13
2	Табышкактардын будуми, учуры ла чумделген эп-аргалары.	1
3	Кеп состин учуры	1
4	Чорчоктор . «Алтын-Кажык» А.Калкин	1
5	Чорчок «Сынару» Н.Улагашев	2
6	Н.Улагашевтин јуруми ле чумделге јолы	1
7	Кай чорчоктор. «Оскус-Уул»	2
8	Кай чорчок «Оскус-Уул». Геройлордын кылык-оанын анылап баалаары	2
9	Кай чорчок «Оскус-Уул». Кай чорчокто калыктын куун-санаазы, амадузы коргузилгени.	1
10	Салкын јалкуга мактанганы (Албатынын кокыр улгери)	1
11	VI-VIII-чи чактарда ташта бичилген чумдемелдер болгон деп јетиру	1
12	Алтай литературадан	51

13	М.В. Чевалков. Сыгырган ла јалку бака	1
14	Сыгын ла јалку бака. Ан-куштардын сур-кебери ажыра кижинин кылык-јанын коргускени	1
15	М.В. Мундус-Эдоков. Јаскы јыргал.	2
	Уренгенин катап корори	1
16	Г.И. Чорос-Гуркин – јурукчы ла чумдеечи деген јетиру.	2
17	П.В. Кучияктын јурумнен.	1
18	П.В. Кучияк. Адыјок (романнын узуги)	3
19	Ч.А. Чунижековтын јурумнен.	1
20	Ч.А. Чунижеков. Тууоынын кузуктаганы.	2
21	И.В. Шодоев. Ак-боро атту Алтын-Суме батыр	1
22	А.Ф. Саруева. Серуун аралда	1
23	С.С. Суразаков. Мал ыйлаганы.	1
24	Поэттин киленкейи ле ајарынкайы.	1
	Уренгенин катап корори	1
25	А.О. Адаров. Кичинек јурукчы.	1
26	А.О.Адаров. Энебиске	1
27	Л.В. Кокышев. Кара ла јааназынын кудайлары. (Арина деп романнан алган узук)	1
28	Л.В. Кокышев. Сакылта	1
29	Л.В. Кокышев. Эликтин оскус балазы	1
30	Л.В. Кокышев. Энрико	1
31	Э.М. Палкин. Энем	2
32	Э.М. Палкин. Сары киштейт.	1
33	Б.У. Укачин. Торол таштардын јажыттары.	1
34	К.Ч. Толосов. Јылдыс сунелу чечектер	2
35	К.Ч. Толосов. Чоокыр така.	2
36	А.Я.Ередеев. Оскус-Уул.	1
37	А.Я.Ередеев. Эненин јайлузында.	2
38	Ш.П. Шатинов. Ай сыргалу айдый кыс	2
	Уренгенин катап корори	1
39	В.Т. Самыков. Санук.	1
40	В.Т. Самыков. Менин најыларым	1
41	В.Т. Самыков. Торолиме јанар.	2
42	Ј.Б. Каинчин. Кызычак ла Кураанак.	2
43	Ј.Б. Каинчин. Байкал ла Саксабай.	2
44	Б.К. Суркашев. Ак-јарыкла танышканым.	1
45	Б.Я. Бедюров. Эр-Адучак батыр.	1
46	Б.Я. Бедюров. Менин калыгым.	1
	Уренгенин катап корори	1
47	Оско калыктардын литературазынан	6
48	Ч. Айтматов. Солдаттын уулы	2
49	Б. Брехт. Кышкы куучын.	1

50	К. Кулиев. Ырыс	2
51	Жыл туркунына уренгенин быжулаары	1
	Итого	70

Уреду – тематический план

№	Уроктын темазы	Канча час	Танынан кычырары	Тил темиктирер иштер
1	Калыктын чумду созинен	13		
2	Табышкактардын будуми, учуры ла чумделген эп-аргалары.	1		
3	Кеп состин учуры	1		
4	Чорчоктор . «Алтын-Кажык» А.Калкин	1		
5	Чорчок «Сынару» Н.Улагашев	2		
6	Н.Улагашевтин журуми ле чумделге жолы	1		
7	Кай чорчоктор. «Оскус-Уул»	2		
8	Кай чорчок «Оскус-Уул». Геройлордын кылык-оанын анылап баалаары	2		
9	Кай чорчок «Оскус-Уул». Кай чорчокто калыктын куун-санаазы, амадузы коргузилгени.	1		
10	Салкын жалкуга мактанганы (Албатынын кокыр улгери)	1		
11	VI-VIII-чи чактарда ташта бичилген чумдемелдер болгон деп жетиру	1		
12	Алтай литературадан	50		
13	М.В. Чевалков. Сыгырган ла жалку бака	1	Уреду состор (талдап алар)	
14	Сыгын ла жалку бака. Ан-куштардын сур-кебери ажыра кижинин кылык-жанын коргускени	1		
15	М.В. Мундус-Эдоков. Жаскы жыргал.	2		
	Уренгенин катап корори	1		
16	Г.И. Чорос-Гуркин – журукчы ла чумдеечи деген жетиру.	2		Журукла сочинение бичири
17	П.В. Кучияктын журумнен.	1		
18	П.В. Кучияк. Адыжок (романнын узуги)	3		
19	Ч.А. Чунижековтын журумнен.	1		
20	Ч.А. Чунижеков. Тууобынын кузуктаганы.	2		
21	И.В. Шодоев. Ак-боро атту Алтын-Суме батыр	1		
22	А.Ф. Саруева. Серуун аралда	1		
23	С.С. Суразаков. Мал ыйлаганы.	1		

24	Поэттин киленкейи ле аҗарынкайы.	1		
	Уренгенин катап корори	1		
25	А.О. Адаров. Кичинек журукчы.	1		
26	А.О.Адаров. Энебиске	1		
27	Л.В. Кокышев. Кара ла јааназынын кудайлары. (Арина деп романнан алган узук)	1		
28	Л.В. Кокышев. Сакылта	1		
29	Л.В. Кокышев. Эликтин оскус балазы	1		
30	Л.В. Кокышев.Энрико	1		
31	Э.М. Палкин. Энем	2		Сочинение бичиيري «Эне»
32	Э.М. Палкин.Сары киштейт.	1		
33	Б.У. Укачин. Торол таштардын јажыттары.	1		
34	К.Ч. Толосов. Јылдыс сунелу чечектер	2		
35	К.Ч. Толосов. Чоокыр така.	2		
36	А.Я.Ередеев. Оскус-Уул.	1		
37	А.Я.Ередеев. Эненин јайлузында.	2		
38	Ш.П. Шатинов. Ай сыргалу айдый кыс	2		
	Уренгенин катап корори	1		
39	В.Т. Самыков. Санук.	1		
40	В.Т. Самыков. Менин најыларым	1		
41	В.Т. Самыков. Торолиме јанар.	2		
42	Ј.Б. Каинчин. Кызычак ла Кураанак.	2		
43	Ј.Б. Каинчин. Байкал ла Саксабай.	2		
44	Б.К. Суркашев. Ак-јарыкла танышканым.	1		
45	Б.Я. Бедюров. Эр-Адучак батыр.	1		
46	Б.Я. Бедюров. Менин калыгым.	1		
	Уренгенин катап корори	1		
47	Оско калыктардын литературазынан	6		
48	Ч. Айтматов. Солдаттын уулы	2		
49	Б. Брехт. Кышкы куучын.	1		
50	К. Кулиев. Ырыс	2		
51	Јыл туркунына уренгенин быжулаары	1		
	итого	70		

Нормативная база преподавания предмета

Рабочая программа по алтайской литературе составлена на основании следующих нормативно-правовых документов:

1. Федерального компонента государственного стандарта (основного общего образования) по алтайской литературе, утвержденного приказом Минобразования России от 05.03.2004г №1089
2. Законом Российской Федерации «Об образовании» (статья 7)
3. Регионального базисного учебного плана общеобразовательных учреждений от 05.08. 2011г №1078
4. Учебного плана МОУ «Кастахтинская оош» на 2013-2014 учебный год от 10.08.2013г. № 115 Р
5. Примерной (авторской) программы (основного общего образования) по алтайской литературе V-IX классы (Казагачева З.С., Киндикова Н.М., Горно-Алтайск, 2005)

Алтай литературала уредучи тузаланар бичиктер.

1. Алтай литературанын программалары (5-11 класстар). Казагачева З.С., Киндикова Н.М., Горно-Алтайск, 2005.
2. Алтай литература 5 класс. Казагачева З.С., Толбина М.А., Горно-Алтайск, 1998.
3. Алтай литература 5 класстын уреду бичик-хрестоматиязы. Казагачева З.С., Демчинова М.А., Горно-Алтайск, 2009.
4. Садалова Т.М. Алтай литература 9-чы класстын хрестоматиязынын «Алтай албатынын оос чумделгези» деп болуктин методикалык жартамалы., Горн-Алтайск, 2001.
5. Самаев Г.П. Алтай калыктын туукизи. Министерство образования, науки и молодежной политики РА, 2004.
6. Суразаков С.С. Алтай литература. Горно-Алтайск, 1995.
7. Киндикова Н.М. Алтай литература. Горно-Алтайск, 1998.
8. Каташ С.С., Киндикова Н.М. Алтай литература керегинде санаалар. Алтай республиканын «Уч-Сумер» бичик чыгартузы, 1992.
9. Киндикова Н.М. Эмдиги алтай лириканын кееркедими. Горно-Алтайск, 1994.
10. Киндикова Н.М. Ч.А. Чунижековтын чумделгезине учурлалган бичимелдер.
11. Шутина Т.К. Л.В. Кокышев школдо. Министерство образования, науки и молодежной политики РА, 2006.
12. Ямаева Е.Е. Шинжин И.Б. Алтай кеп-куучындар. «Ак-Чечек» - Горно-Алтайск, 1994

5-чи класста ненин билип алары ла неге таскадары

Уренчиктер ненин билер учурлу:

- чумдемелдердин адын ла авторын;
- чумдемелде не керегинде айдылганын лат ос геройлорын;
- калыктын оос поэзиязынын жанрларын;
- литературалык герой, эпитет, тундештиру, гипербола, олицетворение деген ондомолдордын анылу темдектерин;
- эпикалык чумдемелдин эпизодын эмезе бир канча эпизодторды толо, кыскарта, талдап, оосло эмезе бичип айдарын;
- јаан эмесэпикалык чумдемелге план тургузарын;
- литературалык герой керегинде куучын тургузарын;
- оос поэзиянын чумдемелдеги учурин, литературалык чорчок дегенин ылгаштырарын.

Уренчиктер неге таскаар:

- тексттен эпитеттер, тундештирулер ле олицетворение табарына;
- таныш эмес тексттерди чокым, јарт унле анылап турген кычырарына.